

**Pohjois-Pohjanmaan
liiton talous- ja
toimintasuunnitelmasta
2025–2027 annetut
lausunnot**

Sisällysluettelo

Iin kunta	3
Kempeleen kunta.....	4
Kuusamon kaupunki	5
Limingan kunta	9
Lumijoen kunta	10
Muhoksen kunta	11
Nivalan kaupunki	12
Oulaisten kaupunki.....	13
Oulun seudun kunnat	14
Pyhäjoen kunta	15
Pyhäjärven kaupunki	16
Raahen kaupunki	17
Siikajoen kunta.....	21
Taivalkosken kunta.....	22
Tyrnävän kunta	23
Vaalan kunta	24
Ylivieskan kaupunki.....	25
Maakuntahallitus.....	26

Iin kunta

Saapunut 17.10.2024

Kunnanhallitus antaa liitteenä olevan lausunnon Pohjois-Pohjanmaan liiton talous- ja toimintasuunnitelmaluonnoksesta vuosille 2025–2027.

Oulun seudun kuntien yhteinen lausunto Pohjois-Pohjanmaan liiton talous- ja toimintasuunnitelmaluonnoksesta vuosille 2025–2027.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto keskittyy työllisyysalueiden ja elinvoimapalveluiden sekä hyvinvoinnin edistämisen osalta edunvalvontaan sekä tietotuotantoon.

Pohjois-Pohjanmaan liitto ottaa huomioon kuntien haastavat talouden näkymät tulevina suunnitteluvuosina.

Kempeleen kunta

Toiminnan ja taloudensuunnittelun perustana on Pohjois- Pohjanmaan liiton vuodelle 2025–2025 määritetyt strategiset tavoitteet, jotka on konkretisoitu suunnittelukauden tavoitteiksi. Tavoitteiden toteutumista ja vaikuttavuutta mitataan strategisen tason mittareilla. Vuodelle 2025 asetettuja strategisia linjauksia ovat: maakunnan fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus, kannattavan yritystoiminnan ja kilpailukyvyyn edellytykset, Euroopan unionin pohjoisten alueiden painoarvo ja siihen kohdistuva säätely, kuntien elinvoimaisuus ja uudistuminen, tulevaisuuden rakenteita ja tiedolla johtaja, innostuneiden osaajien yhteisö.

Toimintavuonna 2025 Pohjois- Pohjanmaan liitossa käynnistetään uuden maakuntaohjelman valmistelu vuosille 2026–2029.

Kempeleen kunta toteaa talous- ja toimintasuunnitelman sisällön ja tavoitteet relevanteiksi, ja merkitsee Pohjois-Pohjanmaan liiton talous- ja toimintasuunnitelman 2025–2027 ja talousarvion 2025 tiedoksi.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto merkitsee lausunnon tiedoksi.

Kuusamon kaupunki

Maakuntajohtajan katsauksessa mainittu riippuvuuden vähentäminen Venäjältä ja Kiinasta uusiutuvan ja puhtaan energian investoinneilla näyttäytyy ristiriitaisena tavoitteena koko maakunnan alueella. Keskeinen syy tässä on energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan valmistelussa valittu linja, jossa annettuja ja aiheellisia lausuntoja ei ole huomioitu, ja kohdeltu maakunnan alueita voimakkaan eriarvoistavasti. Maakunnan liitto on kirjannut aivan oikeasuuntaisena johtopäätöksenä varautuvansa mahdollisuuteen, jossa hyväksymispäätökseen haetaan muutoksenhakua kunnallisvalituksella. Tältä olisi ollut mahdollisuus välttyä, jos maakuntaohjelman mukaisia periaatteita olisi noudatettu.

Kuusamon kaupungin aiemmin antaman lausunnon mukaisia näkökohtia olisi tullut huomioida energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan mahdollistavuuden suhteen. Maakuntakaavan mahdollistavammat merkinnät tuulivoiman osalta tutkitaan alueiden toteuttamisen tutkimisen myöhemmin yleiskaavoituksella, mikäli olosuhteet ns. alueilla muuttuvat. Huomionarvoista sekin, että esimerkiksi Kuusamon kaupunki on perustanut työryhmän, jonka keskeisenä tavoitteena on edistää nk. kompensatoratkaisua, jolla aluevalvonnan ja tuulivoiman tuottamisen tavoitteet saataisiin yhteensovitettua.

Euroopan aluekehitysrahaston rahoituksessa tavoitteellisen jakautuman mukaan valtaosa on allokoitu TKIO-valmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantamiseen. Toimenpide on toki tärkeä, mutta painotuksen oikeellisuutta voi perustellusti haastaa. Esimerkiksi pk-yritysten kilpailukyvyyn parantamiseen ja kiertotalouden edistämiseen tehty rahoituskirjaus ei edusta edes kolmannesta suhteessa TKIO-rahoitukseen. Ylipäätään rahoituksen jakautuminen tavalla, jossa esimerkiksi yliopiston ja maakunnan liiton omiin hankkeisiin myönnetään merkittävä osuus kokonaisrahoituksesta, ei ole maakunnan tasapuolisen kehittämisen kannalta tavoiteltavaa.

Älykkään erikoistumisen strategia ei saa toimia poissulkevana rajoitteena rahoitushauissa, vaan alueiden erilaisuus ja ominaispiirteet on tunnistettava ja tunnustettava myös tässä yhteydessä. Suunnitelmassa ei mainita metsä- ja puuteollisuutta, jonka merkitys ei ole laskeva eikä vähäinen jatkojalostuksen ja uusien tuoteinnovaatioiden tuomien mahdollisuuksien kautta.

Kuusamon kaupungin aiemmin antaman lausunnon mukaiset näkökohdat tulee huomioida energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan mahdollistavuuden suhteen. Maakuntakaavan reservialuemerkinä tuulivoiman osalta mahdollistaisi alueiden toteuttamisen tutkimisen myöhemmin yleiskaavoituksella, mikäli olosuhteet ns. reservialueilla muuttuvat. Jatkotyössä on tarkasteltava vielä kertaalleen eteläosia Kuusamosta.

Kuntien tukemista TE2024-uudistuksessa edistäisi vahva vuorovaikutus hyvinvointialue Pohteen kanssa – muun muassa työttömien ja maahanmuuttajataustaisten sotepalveluiden jatkuvuuden ja vaikuttavuuden varmistamiseksi. Nämä ovat hyvinvointialueen tehtäviä riippumatta siitä, mihin työllisyysalueeseen Pohjois-Pohjanmaan liiton toiminta-alueen kunta kuuluu.

Sivu 14: Yhteistyö Pohjoismaiden ja Baltian kanssa

Esitetään lisättäväksi seuraava:

“Liitto uudistaa ja tiivistää yhteistyötään Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan kanssa. Liitto lisää rajat ylittävää yhteistyötä ja näkyvyyttä yhteispohjoismaisissa aluetoimijoiden tapahtumissa. Koillismaan luonnonmaantieteellinen arktinen asema tukee ilmastomuutoksen myötä myös uuden arktisen yhteistyön rakentamista alueelta.”

Sivu 15: Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

Esitetään lisättäväksi seuraava:

“Pohjois-Pohjanmaan liitto arvioi ja puoltaa mahdollisuuksien mukaan kansallisia aloitteita ottaa käyttöön ja testata matkailun kehittämismaksu unionin eri alueiden ja kuntien välisen kilpailuväestymän korjaamiseksi kestävän matkailun ja sen sosiaalisen hyväksyttävyyden edistämiseksi.”

Sivu 16:

Esitetään huomioitavaksi seuraava:

”Aluekehittämisen välineitä ovat yhä enemmän ylimaakunnalliset ja kansainväliset hankkeet sekä eri maiden toimijoiden välinen yhteistyö. Tämä edellyttää maakunnan toimijoilta kykyä hakea partnereita, kumppaneita sekä suoria kansainvälisiä rahoituksia.” -> Pohjois-Pohjanmaan liiton toiminnassa tulee huomioida alueiden tukeminen tässä tehtävässä, ja toteuttaa sitä yhteistyössä alueiden toimijoiden kanssa, sekä tuoda myös itse esiin alueiden toimijoita ja pyrkiä luomaan verkostoja näiden ja kansainvälisten toimijoiden välille. Alueiden resurssit kansainvälisen toiminnan kehittämiseen ovat hyvin rajalliset, kun taas PPL on mukana useissa kansainvälisissä verkostoissa. Suorilla EU-rahoituksilla ei myöskään voida korvata kansallisia ja EU-osarahoitteisia kehittämisrahoituksia alueille. Korkeakoulujen, yliopistojen ja tutkimuslaitosten on huomattavasti helpompaa toimia kv-verkostoissa ja saada toimintansa tueksi suoria EU-rahoituksia kuin kuntien tai kehittämisyritysten. Aluelähtöisyys on siten huomioitava tässäkin linjauksessa.

Sivu 19: Tavoitteellinen rahoituksen jakautuminen erityistavoitteille

Esitetään huomioitavaksi seuraava:

Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen -toimintalinjalle on suunniteltu allokoitavan koko maakuntaa yhteensä vain 1 657 000 euroa. Kyseessä on toimintalinja, josta esim. matkailun kehittäminen pääsääntöisesti rahoitetaan. Summa on vaatimaton verrattuna Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen -toimintalinjalle varattuun 6 574 000 euroon. Jälkimmäinen on rahoitusta, jolle löytyisi myös suoria EU-rahoitus-vaihtoehtoja, ja hakijoinakin ovat todennäköisimmin korkeakoulut ja tutkimuslaitokset, jotka muitakin rahoituksia pystyisivät hyödyntämään, kun taas ensin mainittu toimintalinja hyödyttää suoraan yritysten toimintaympäristön kehittämistä ja pk-yritysten kilpailukykyä maakunnassa. Rahoituksen allokoitua pyydetään harkitsemaan näiden kahden toimintalinjan osalta uudelleen. Talous- ja toimintasuunnitelmassa Pohjois-Pohjanmaan näkymät -kappaleessa on jo otsikotasolla todettu, että suhdanteet ovat alamaissa poikkeuksena matkailu. Toimintasuunnitelman toimenpiteissä, siis myös EAKR-rahoituksen suuntaamisessa, panostuksia tulisi suunnata tälle monipuolisesti kasvua tuovalle alalle selvästi suunniteltua voimakkaammin. Esimerkiksi Ruka-Kuusamo on vielä kaukana Lapin matkailuluvuista, ja jo todistettu kasvu osoittaa, että mahdollisuuksia Lapin matkailun kaltaiseen kasvuun on. Matkailuun suunnatut kehittämisrahoitukset tulevat moninkertaisesti takaisin alan työllistävyyden sekä aluetalouteen ja muillekin toimialoille suuntautuvien kerrannaisvaikutusten kautta.

Sivu 21:

Esitetään huomioitavaksi seuraava:

”Maakunnan yritysten kilpailukyvyn vahvistaminen tarkoittaa vahvaa panostusta TKItoimintaan ja tätä kautta tuotekehitystyöhön. Liiton innovaatiotoiminnan vahvistaminen liittyy vahvasti koko maakunnan korkeakoulujen tutkimustoimintaan, jota tulee tehdä yhdessä yritysten kanssa.” Pohjois-Pohjanmaan liiton tulee rahoitusta myöntäessään edellyttää tki-rahoituksia hyödyntäviä korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia jalkauttamaan toimintaansa myös laajemmalle maakuntaan ja ottamaan myös fyysisesti kauempana

sijaitsevia yrityksiä mukaan yhteistyöhön. Muutoin kyseinen tki-toiminta, johon suurin osa rahoituksesta ohjataan, jää Oulu-keskeiseksi.

Sivu 23:

Esitetään lisättäväksi seuraava:

“Itämeri-strategian toimintaohjelma päivitetään vuonna 2025, ja politiikka-alojen koordinaattorit ovat tässä työssä keskeisessä roolissa. Käytännön toimiin liitetään tavoite edistää “Talvi alkaa Suomesta” -konseptia syksyn ja alkutalven matkailua vahvistavan brändin luomiseksi Suomelle.”

Sivu 24: Yhdyskuntatekniikan kehittäminen ja tulvariskien hallinta

Esitetään lisättäväksi seuraava:

“Liitto edistää valtakunnallisen runkoverkon, paikallisten verkkoyhtiöiden alueverkkojen sekä alueella sijaitsevien energiantuotantoalueiden sähkönsiirtoverkkojen kestävää toteutusta ja kehittämistä. Tavoite on parantaa runkoverkon siirtokykyä ja resilienssiä koko maakunnan alueella. Pohjois-Pohjanmaan liitto tukee Fingridin pääomituksen käyttämistä pääministeri Orpon linjaamalla (30.5.24) tavalla Itä-Suomen kantaverkon vahvistamiseen pohjoinen-etelä suunnassa Lapin, Oulun ja Kainuun suunnittelupiirin väliin jääneen Koillismaan aukon paikkaamiseksi, erityisesti Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihe- ja maankäytön suunnittelun pohjalta Pirttikoski-Kuusamo- Suomussalmi -investoinnin toteuttamista puolletaan. Koillismaan sähkönsiirron runkoverkon vahvistaminen mahdollistaa laajan alueen tuulivoiman, konesalit, akkuvarastot ja megawattiluokan latausasemat.”

Sivu 28: Digitalisaation edistäminen

Esitetään lisättäväksi seuraavat:

“Pohjois-Pohjanmaan laajakaistan saatavuus on Manner-Suomen paras johtuen siitä, että mobiililaajakaista- ja valokuituyhteyksiä on rakennettu huomioiden asukkaiden tarpeet ja eri teknologioiden yhteen toimivuus. Digitaalisen saavutettavuuden kehittämisen painopistettä siirretään jatkossa vasteaikojen parantamiseen uusimmilla teknologioilla erityisesti harvaanasutuilla ja matkailuintensivisillä alueilla korkean tuottavuuden monipaikkaisen työn ja yrittämisen sekä alueiden vetovoiman tukemiseksi.”

“Asiakas- ja tarvelähtöinen korkean tuottavuuden digitaalinen talous sekä digitaalinen tuotanto tulee nostaa strategia- ja ohjelmatasolla maakunnan keskeiseksi teemaksi. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan liitto tukee toimia korkeakoulutuksen digitaalisen saavutettavuuden lisäämiseksi aina Pohjois-Pohjanmaan seutukaupunkien seutukampuksista kansalliseen Korkeakoulujen Digivisio 2030 -työhön. Tavoitteena on ulottaa korkeakoulutuksen saavutettavuus ja kansallisten sekä kansainvälisten korkeakoulujen avulla tehtävä tutkimus- ja tuotekehitystyö digitaalisten välineiden avulla, uudella tavalla, koko maakunnan alueelle.”

Sivu 31: Vaikuttava ja edunvalvontaa palveleva liikennejärjestelmätyö

Esitetään lisättäväksi seuraavat:

“Pohjois-Pohjanmaan liitto huomioi sotilaallisen liikkuvuuden suunnittelusta nousevan itä-länsi-reittien uuden tarpeen erityisesti Oulu-Kuusamo VT 20:n osalta.”

“Pohjois-Pohjanmaan liitto edistää vihreää siirtymää tukevaa tutkimus- ja kehitystyötä kuten esimerkiksi maantieliikenteen kaasutankkausasemien ja korkeajännitteisten raskaan liikenteen latausasemien perustamiseen johtavaa työtä painottaen rautatieverkoston ulkopuolisia kasvualueita. Myös päästöttömän lentoliikenteen kehitystä seurataan ja mahdollisuuksien mukaan edistetään.”

Kuusamo-Oulu Vt20 palauttaminen kattavan verkon TEN-T-statukseen tulee ottaa Pohjois-Pohjanmaan liiton tavoitteeksi turvallisuuspoliittisen suunnittelun lähtökohdista. TEN-T kansainvälinen verkko on vanhentunut uudessa geostrategisessä tilanteessa. Ensi sijassa Narvik-Kiiruna-Pello-Rovaniemi-Kuusamo-reitille on turvallisuuspoliittinen tarve. Reitti tulee nostaa Pohjois-Pohjanmaan kansainvälisen maaliikenteen liikenneverkkotavoitteiden joukkoon Perämeren yhteyksien rinnalle. Reitti parantaisi myös merkittäväällä tavalla koko Pohjoisen Suomen viennin mahdollisuuksia. VT20:n osalta todetaan, että se on Pohjois-Suomen merkittävä väylä matkailua ja työmatkaliikennettä ajatellen, mutta myös Koillismaan huollon ja logistiikan tärkein reitti (erit. vientiteollisuus ja rannikon teollisuuden raaka-ainehankinta). Oulu-Kuusamo VT20 on nostettu kärkitoimenpiteisiin, mikä on Kuusamolle tärkeää. Suunnitelmiin olisi välttämätöntä lisätä myös VT 5 peruskorjauksen jatkaminen.

Sivu 33: Kestävän tuulivoimarakentamisen edistäminen

Esitetään lisättäväksi seuraavat:

“Pohjois-Pohjanmaan liitto edistää kansallisen tuulivoimakompensaatiomallin luomista.”

“Pohjois-Pohjanmaa edistää kansallista sähkön runkoverkon vahvistamista koko maakunnan alueen tuulivoimarakentamisen mahdollistamiseksi, kuten esimerkiksi Pohjois- Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihe- ja maankäytön Pirttikoski-Kuusamo-Suomussalmi-investoinnin avulla.”

“Maakuntaliiton tulee edunvalvonnassaan edesauttaa, että siirtolinjojen alle jäävien yksityismaiden omistajat saavat oikeudenmukaiset korvaukset menetetyistä maa-alueista.”

Sivu 33: Luonnon virkistyskäyttö ja ekosysteemipalvelut

Esitetään lisättäväksi seuraava:

“Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu Koillis-Suomen kansainvälisen kalastusmatkailun toimenpideohjelman tavoitteiden tukemiseen (MMM-rahoituksella valmisteltava ohjelma valmistuu 4.12.2024 Pohjois-Karjalan pohjoisten kuntien, Itä-Kainuun, Koillismaan ja Itä-Lapin yhteistyöllä).”

Toimenpiteet

Lisättäväksi esitetyt asiat on monin osin otettu huomioon muun muassa maakuntakaavassa, hankerahoituksessa, Te2024-hankkeessa sekä edunvalvonnassa kuten Pohjoisen ohjelmassa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että vihreän siirtymän ja puhtaan energian investoinnit erityisesti tuulivoiman osalta ohjaavat liiton edunvalvonnan tavoitteita sekä lainsäädännön ja toimintaympäristön mahdollistaessa on valmius edistää tavoitetta maankäytön suunnittelulle.

Pohjois-Pohjanmaan liitto näkee, että tavoitteet ovat linjassa Pohjois-Pohjanmaan liiton edunvalvonnan ja aluekehittämisen tavoitteiden kanssa.

Limingan kunta

Oulun seudun kuntien kuntajohtajat ovat kokouksessaan valmistelleet kuntien yhteistä lausuntoa asiaan.

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää hyväksyä liitteenä olevan lausunnon.

Päätös Kunnanhallitus hyväksyi esityksen yksimielisesti.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto keskittyy työllisyysalueiden ja elinvoimapalveluiden sekä hyvinvoinnin edistämisen osalta edunvalvontaan sekä tietotuotantoon.

Pohjois-Pohjanmaan liitto ottaa huomioon kuntien haastavat talouden näkymät tulevina suunnitteluvuosina.

Lumijoen kunta

Saapunut 18.10.2024

Lumijoen kunnanhallitus toteaa talous- ja toimintasuunnitelman sisällön ja tavoitteet asianmukaisiksi, ja yhtyy Oulun seudun kuntajohtajien yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto keskittyy työllisyysalueiden ja elinvoimapalveluiden sekä hyvinvoinnin edistämisen osalta edunvalvontaan sekä tietotuotantoon.

Pohjois-Pohjanmaan liitto ottaa huomioon kuntien haastavat talouden näkymät tulevina suunnitteluvuosina.

Muhoksen kunta

Oulun seudun kuntien kuntajohtajien kokouksessa on valmisteltu kuntien yhteistä lausuntoluonnosta asiaan. Lausuntoluonnos toimitetaan kunnanhallituksen kokoukseen mennessä.

Päätösesitys Kunnanhallitus hyväksyy liitteen mukaisen lausunnon Pohjois-Pohjanmaan liiton talous- ja toimintasuunnitelmaluonnoksesta 2025–2027.

Päätös Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan esityksen.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto keskittyy työllisyysalueiden ja elinvoimapalveluiden sekä hyvinvoinnin edistämisen osalta edunvalvontaan sekä tietotuotantoon.

Pohjois-Pohjanmaan liitto ottaa huomioon kuntien haastavat talouden näkymät tulevina suunnitteluvuosina.

Nivalan kaupunki

Pohjois-Pohjanmaan liiton talous- ja toimintasuunnitelmaluonnoksen strategiset painopisteet ja toimenpiteet ovat oikeansuuntaisia ja maakuntaliiton rooli on tärkeä alueen kehittäjänä. Kunnille esitetty vuoden 2025 kuntaosuus on kasvava vaikkakin useimmat Pohjois-Pohjanmaan alueen kunnat joutuvat tarkastelemaan kulujen karsintamahdollisuuksia vuoden 2025 talousarviota valmistellessaan. Maakuntaliiton vuoden 2025 talousarvioesityksessä sekä tulevien vuosien toimintasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntien haasteellinen taloustilanne. Kaupunginhallitus päättää käydä evästyskeskustelun talous- ja toimintasuunnitelman luonnoksen sisällöstä.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto ottaa huomioon kuntien haastavat talouden näkymät tulevina suunnitteluvuosina.

Oulaisten kaupunki

Saapunut 17.10.2024

Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliiton rooli kuntien edunvalvonnan tukena on merkittävä ja sen merkitys korostuu edelleen jatkuvassa muutoksessa. Yhteistyö ja tiivis vuoropuhelu maakuntaliiton ja Pohjois-Pohjanmaan kuntien välillä on edellytys strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Valtakunnallisiin keskusteluihin on tuotava mukaan Pohjois-Suomen näkökulmat, jolloin aktiivisina toimijoina ovat myös suuria kaupunkeja pienemmät kunnat. Taloudellisesti haastavat ajat, TE2025-uudistus ja uudistuksen alla oleva valtionosuusjärjestelmä luo kunnille paineita jo ennestään heikossa taloustilanteessa. Lisäksi hyvinvointialueen palveluverkkouudistukset ja kiinteistöratkaisut vaikuttavat vääjäämättä myös alueen kuntien talouteen ja kuntien sekä koko maakunnan elinvoimaan.

Kaupunginhallitus pitää hyvänä, että strategisissa tavoitteissa on huomioitu laajasti Pohjois-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan edunvalvonta ja että tavoitteita seurataan konkreettisilla mittareilla. Kaupunginhallitus painottaa elinvoiman kehittämisessä ja edunvalvonnassa erilaisten ja erikokoisten kuntien aitoa tarpeiden tunnistamista.

Toimenpiteet

Valmisteilla olevan Pohjois-Pohjanmaan liiton strategian yksi päämääristä on kuntayhteistyön kehittäminen sekä edunvalvonnassa pohjoisen näkökulman esiintuominen kansallisella ja EU-tasolla.

Oulun seudun kunnat

Strategiset tavoitteet vuosille 2025–2027 ovat kannatettavia Oulun seudun kuntien näkökulmasta. Myös vuoden 2025 edunvalvonnan konkreettiset tavoitteet, jotka liittyvät mm. Pohjoisen Suomen ohjelman toimenpiteisiin, Liminka–Oulu-kaksoisraideinvestoinnin varmistamiseen ja EU:n seuraavan alue- ja rakennepolitiikan ennakkovaikuttamiseen ovat erittäin tärkeitä kokonaisuuksia Pohjois-Pohjanmaan ja Oulun seudun elinvoiman ja hyvinvoinnin kannalta.

Pohjois-Pohjanmaan liiton toimintasuunnitelmaan on kirjattu seuraavasti: ”Työllisyysalueiden aloittaessa toimintansa vuoden 2025 alusta ne tarvitsevat edelleen tukea ja sparrausta palveluiden kehittämisessä. Erytystä tukea tarvitaan elinvoimapalveluiden monimuotoistumiseen.” Oulun seudun kunnat korostavat, että maakuntaliiton tulee keskittyä työllisyysalueiden ja elinvoimapalveluiden sekä hyvinvoinnin edistämisen osalta vain edunvalvontaan, jotta työllisyysalueilla on mahdollisuus pureutua alueellisiin työllisyyden ja kohtaannon haasteisiin sekä kohtaantoa edistävien rahoitusinstrumenttien tarjoamiseen. Työllisyysalueiden ohjauksesta vastaa TEM ja alueiden välistä keskinäistä sparrausta teemme omissa verkostoissamme (lähialueet, C6 ja C23). Oulun seudun kuntien näkökulmasta rakenteet tulee pitää yksinkertaisena eikä ylimääräisiä koordinointi, raportointi tai ohjaustasoja ole tarpeen luoda työllisyysaluille eikä hyte-toimintaan, jossa kuntien ja hyvinvointialueen suoran neuvotteluyhteyden ja selkeän roolituksen muodostuminen on ensiarvoisen tärkeää tässä vaiheessa muutosprosessia.

Oulun seudun kunnat näkevät, että ennakoiva ja tietoperusteinen päätöksenteon tukeminen ja tiedon jakaminen tulisi ensi sijassa kohdistua seuraaviin kokonaisuuksiin:

- maakunnan asukkaiden ja työnantajien muutosten ennakointiin
- mihin asukkaat sijoittuvat, mikä on muuttoliike, työssäkäyntialueet, osaamisen tarve, työvoiman tarve
- julkisten koulutusorganisaatioiden vastaavuus tosiasialliseen tarpeeseen.

Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarviossa 2025 toimintatulot vähenevät -570 963 euroa (-9,7 %) ja toimintamenot -571 355 euroa (-9,4 %) suhteessa edellisen vuoden talousarvioon. Kuitenkin kuntien maksuosuuksiin tulee +1,9 % kasvua. Tämän lisäksi Pohjois-Pohjanmaan liiton kehittämisrahastosta katetaan hankkeiden omarahoitusosuuksia 223 557 euroa. Oulun seudun kunnat edellyttävät tiukkaa talouskuria myös liiton talousarvion laadinnassa ja olisikin tavoitteellista pyrkiä selviytymään ilman kuntamaksuosuuksien korotuksia tai hyvin kohtuullisilla korotuksilla.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto keskittyy työllisyysalueiden ja elinvoimapalveluiden sekä hyvinvoinnin edistämisen osalta edunvalvontaan sekä tietotuotantoon.

Pohjois-Pohjanmaan liitto ottaa huomioon kuntien haastavat talouden näkymät tulevina suunnitteluvuosina.

Pyhäjoen kunta

Pyhäjoen kunta katsoo, että toimintasuunnitelma on linjassa kunnan strategian ja tavoitteiden kanssa sekä kattaa laajasti eri toiminta-alueet. Kunta tukee suunnitelmaa, mutta haluaa korostaa tietyillä alueilla painopisteitä, jotta suunnitelma palvelisi paremmin Pyhäjoen tarpeita. Pyhäjoen kunta esittää seuraavat näkökohdat suunnitelman kehittämiseksi:

Suurhankkeille tarvitaan vahvempaa vaikuttamistyötä, sillä ne vaativat kuntaa laajemman vaikuttajakoneiston. Pyhäjoen kunta tukee voimakkaasti maakuntajohtajan yksikön pyrkimyksiä koordinoida ja tehostaa vaikuttajaviestintää, mikä tukee Hanhikiven ja mahdollisten vetytaloushankkeiden edistämistä. Maakuntaliitto voi siten tarjota lisäresurssin, tuen vaikuttamisviestintään. Suurhankkeiden toteutuminen tukee talouden, työllisyyden, palveluiden ja väestökehityksen tasapainoista kehitystä, ja luo kestäväää kasvua ja hyvinvointia Pyhäjoella ja koko maakunnassa.

Pyhäjoen kunta toivoo tiivistä yhteistyötä kuntien, maakuntaliiton, Skandinavian pohjoisten alueiden ja muiden toimijoiden välillä. Kunnissa oleva osaaminen hyödyttää koko maakuntaa ja tuo synergiaa, mikä tukee myös maakuntaliiton strategisia tavoitteita, ja tukee pohjoisten kuntien elinvoimaisuutta.

Pyhäjoen mielestä on hyvä, että maakunnan kehittämissuunnitelmassa painotetaan yrittäjyyttä, työllisyyttä ja työelämän muutoksia sekä yrittäjien jaksamista. Näiden huomioiminen mahdollistaa maakunnan mukautumiskyvyn tulevaisuuden haasteisiin.

Toimenpiteet

Lausunto on linjassa Pohjois-Pohjanmaan liiton edunvalvontatavoitteiden sekä kuntayhteistyön kehittämisen kanssa.

Pyhjärven kaupunki

Kokonaisturvallisuuden painottaminen aluekehittämisen keinoilla on perusteltu painopiste.

Pyhjärven kaupunki tunnistaa vihreän siirtymän keskeisenä osana maa- kunnan taloudellista ja teollista tulevaisuutta. Pohjois-Pohjanmaalla on valtavat mahdollisuudet hyödyntää vihreää teknologiaa ja energiainnovaatioita. Erityisesti EU-rahoituksen kohdentaminen vihreään siirtymään tulee olla keskeinen prioriteetti, ja Pyhäjärvi kannustaa liittoa asettamaan tämän edelleen vahvaksi painopistealueeksi tulevilla ohjelmakaudella.

Työllisyysalueiden ja maakuntaliiton yhteistyön onnistuminen on tärkeää kuntien työllisyyspalvelujen lisäksi erityisesti myös elinkeinopalveluille, sillä uudet työllisyysalueet osittain pirstovat nykyisiä elinkeinopalvelujen yhteistyöorganisaatioita ja lisäävät työllisyysalueiden roolia myös elinkeinon kehittämisen yhteistyöalustoina. Toimintasuunnitelmassa todetaan aivan oikein, että erityistä tukea tarvitaan elinvoimapolkujen monimuotoistumiseen.

Maakuntakaavan uudistamisen yhteydessä akuuttina asiana näyttäytyy maakuntakaavoituksen mahdollistavuus ja kuntakaavoituksen rooli ratkaista varsinaiset substanssikysymykset mm. vihreän siirtymän hankkeissa. Tämän roolituksen tärkeyttä tulisi toimintasuunnitelmassa korostaa.

Liikennejärjestelmätyössä erityisen onnistuneesti on painotettu maakuntaliiton roolia fasilitoida ja tuoda edunvalvontatyössä yhteen maakunnalle tärkeiden liikennejärjestelmien ja -hankkeiden toimijoita. Pyhjärven kaupungin sijainti valtakunnallisesti merkittävien tie- ja rautatieyhteyksien varrella asettaa liikenne- ja logistiikkayhteyksien kehittämisen keskeiseen rooliin kaupunkimme tulevaisuudessa. Nykyisten ja tulevien liikenneinvestointien merkitys korostuu erityisesti alueellisen saavutettavuuden parantamisessa sekä teollisuuden ja elinkeinoelämän logististen ketjujen varmistamisessa. Erityisen tärkeänä liikennehankkeiden kehittämisessä on suunnitteluvalmiuden nostaminen Pohjois-Pohjanmaan väylien osalta.

Kaupunki näkee toimintasuunnitelman nostavan kansallisen edunvalvonnan ja kv-edunvalvonnan osalta tärkeitä ja kannatettavia toimenpidemalleja esille. Niin ikään suunnitelman yrittäjyyttä ja elinkeinoelämän kehittämistä käsittelevät kirjaukset tukevat Pyhjärven kaupungin mukaan maa- kuntaohjelmaa ja maakunnan kehittämistavoitteita.

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026–2027

Jäsenkuntien maksuosuuksien korotus vuodelle 2025 olisi ehdotuksen mukaan 1,9 % verrattuna vuoden 2024 maksuosuuksiin. Pyhjärven kaupunki pitää ehdotusta perusteltuna.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto on ottanut huomioon Pyhjärven kaupungin lausunnon.

Raahen kaupunki

1. Saatesanat

Raahen kaupunki ja Raahen seudun kehitys kiittävät Pohjois-Pohjanmaan liittoa eri muodoissa tehtävästä hyvästä yhteistyöstä. Raahen kaupunki Pohjois-Pohjanmaan toiseksi suurimpana kaupunkina ja Raahen seudun kehitys seutukunnallisena kehittämisorganisaationa haluavat toimia jatkossakin tiiviissä yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa alueellisessa kehittämis- ja edunajamistyössä.

Raahen kaupunki ja Raahen seudun kehitys antavat tällä lausunnolla näkemyksensä Pohjois-Pohjanmaan liiton talous- ja toimintasuunnitelmaluonnokseen vuosille 2025–2027 ja talousarvioon vuodelle 2025. Pyydämme, että liitto huomio lopullisessa talous- ja toimintasuunnitelmassa sekä sen toteuttamisessa tässä lausunnossa esille tuodut alueemme kannalta tärkeät näkökulmat.

2. Pohjois-Pohjanmaan näkymät

Maakunnan väestönkasvu, työttömyys ja osaavan työvoiman saatavuus

Koko maakunnan tasolla tarkasteltuna luonnollinen väestönkasvu on jatkunut laskusuuntaisena jo pitkään ja kääntynyt viimeisen parin vuoden aikana jopa negatiiviseksi, joten väestökasvu on tällä hetkellä täysin riippuvainen maahanmuutosta. Maakunta on väestön kasvun suhteen kahtiajakautunut. Väestön kasvu keskittyy Oulun seudulle, kun samaan aikaan muut seudut ja suurin osa maakunnan kunnista kärsivät asukasluvun laskusta, joka voimistaa tietyillä toimialoilla osittain vakavaksikin kehittyneitä osaavan työvoiman saatavuusongelmaa.

Koronavuosien 2020 ja 2021 jälkeen työttömyysluvut lähtivät laskuun koko maakunnan alueella, mutta vuodesta 2023 lähtien työttömien työnhakijoiden määrä on noussut tasaiseen tahtiin kaikissa työikäisten ikäluokissa takaisin vuoden 2021 tasolle. Työttömyyden kasvun taustalla on erityisesti rakennusalan heikko tilanne. Raahen seudun osalta on todettava, että työttömien työnhakijoiden määrän kasvusta huolimatta, osaavien tekijöiden löytämisessä on haasteita myös matalan osaamistarpeen työpaikkoihin ja konepaja- ja metallialalla osaavan työvoiman heikko saatavuus on jopa kasvun esteenä.

Koko maakunnan sekä eri alueiden houkuttelevuuden, elinvoiman, pitovoiman ja yritysten kilpailukyvyyn näkökulmasta on tehtävä strategisia valintoja ja vaikuttavia toimenpiteitä, joilla varmistetaan yritysten kehittäminen sekä eri alueiden vahvuuksia tukevien eri asteisten opiskelupaikkojen olemassaolo ja osaavan työvoiman pysyvyys ja saatavuus.

Ulkomaisen työvoiman osaamisen kehittäminen työelämän vaatimuksia vastaavaksi on huomioitava niin eritasoisen koulutuksen järjestämisessä kuin yritysten toimintatapojen ja työntekemisen kulttuurin kehittämisessä.

3. Strategiset tavoitteet 2025–2027

Yleisesti voidaan todeta, että strategiset tavoitteet ja linjaukset ovat tulevaisuuteen tähtäviä, mahdollistavia ja ne tukevat maakunnan kilpailukyvyyn, pito- ja vetovoiman sekä elinvoiman kehittämistä. Strategian mukaisten toimenpiteiden vaikuttavuus tulee varmistaa koko maakunnan alueella läpinäkyvien valmisteluprosessien ja kehittämissankkeiden avulla sekä laajalla osallistamisella ja aktiivisella tiedon jakamisella.

Haluamme korostaa Pohjois-Pohjanmaan liiton entistä aktiivisempaa roolia, proaktiivisuutta ja dynaamisuutta koko maakunnan, seutujen ja kuntien eteen tehtävässä työssä sekä strategisten tavoitteiden mukaisissa toimenpiteissä. Näin ollen haluamme toimintasuunnitelman termistön vastaavan sekä aktiivista että tavoitteellista toimintaa ja siten korvata edunvalvonta edunajamisella suunnitelman kaikissa osissa.

Seuraavissa kohdissa tuodaan esille alueemme kehittämisen kannalta tärkeitä näkökulmia, jotka liittyvät maakuntaliiton toimintasuunnitelmassa asetettavaan strategiaan tavoitteisiin sekä edelleen niiden toteuttamiseksi suunniteltuihin toimenpiteisiin, rahoituksen kohdentamiseen ja edunajamistyöhön.

Maakunnan fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus

Raahen seutu raskaan teollisuuden ja suurhankkeiden alueena on riippuvainen monipuolisesta saavutettavuudesta sekä liikenteen ja logistiikan toimivuudesta. SSAB:n Raahen terästehtaan materiaalivirrat ja tuleva tehdasinvestointi, meri- ja maatuulivoimainvestoinnit, Hanhikiven alueen jatkokehittäminen, teollisuuden tarpeet sekä muiden kuljetusten ja työmatkaliikenteen suuret virrat aiheuttavat painetta liikennejärjestelmien toimivuudelle ja luovat jatkuvan tarpeen niiden kehittämiseksi.

Raahen satama on erittäin tärkeä osa Pohjois-Suomen, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun teollisuuden ja suurhankkeiden logistiikkaketjua. Raahen sataman toimintojen, palvelujen ja kapasiteetin kehittämiseksi on laadittu strategia, jonka toteuttamiseksi on suunniteltu useampien kansallisten ja EU-rahoitteisten kehittämishankkeiden toteuttamista tulevien vuosien aikana. Edunajaminen ja rahoituksen kohdentaminen sekä investointien toteuttamiseksi että yhteyksien ja saavutettavuuden parantamiseksi on aluekehittämisen näkökulmasta tärkeässä asemassa niin aluetoimijoilla kuin maakuntaliitolla.

Pohjoinen porttina länteen on strategisena tavoitteena ilmeinen, jota Raahen seudun logistiset yhteydet ja elinkeinoelämä tukevat. Odotamme juuri lausuntokierroksella olleen ja myöhemmin hyväksyttävän Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman toimeenpanon edistämisen nostettavan omaksi toimenpiteekseen Pohjoisen ohjelman edistämisen tavoin.

Kannattavan yritystoiminnan ja kilpailukyvyn edellytykset

Maakuntien välisenä muuttotappioalueena Pohjois-Pohjanmaan osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseen liittyy erityisesti nuorten sekä koulutetun ja osaavan työikäisen väestön pysyminen alueella. Alueiden elinvoimaisuuden sekä veto- ja pitovoiman sekä houkuttelevuuden nostaminen tarkoittaa muiden muassa korkeatasoisten, tulevaisuuden tarpeita ja työelämän vaatimuksia vastaavien eri asteisten opiskelumahdollisuuksien tarjoamista sekä yritysten ja yritysten toimintaympäristön kehittämistä koko maakunnan alueella.

Koulutustarjonnan tulee perustua tunnistettuihin tulevaisuuden tarpeisiin ja varmistaa koulutustentyöelämävastaavuus jatkuvalla yhteistyöllä elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Alueen osaamisperusta ja eri asteinen koulutustarjonta tulee kyetä turvaamaan myös uudentyyppisillä joustavammilla ja verkostomaisilla ratkaisulla ja se edellyttää aktiivista edunajamista sekä tukevaa arvovalta- ja vaikuttavuusviestintää.

Innovaatiotoiminnan vahvistamisen sekä alueiden vahvuuksiin perustuvan älykkään erikoistumisen avulla alueiden kilpailukykyä ja elinvoimaa sekä uusien liiketoimintamahdollisuuksien muodostumista voidaan parantaa merkittävästi. Raahen seudun osalta tämä tarkoittaa rahoituksen suuntaamista kunta- ja seudullista elinvoimastrategiaa tukeviin kehittämishankkeisiin.

Tässä toimintasuunnitelman strategisessa linjauksessa onnistuminen edellyttää rahoituksen ja resurssien tarvelähtöistä kohdentamista, joka tarkoittaa käytännössä joustavuutta uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelman rahoituslinjausten tulkinassa ja avarakatseisuutta puhtaaseen siirtymään liittyvien toimenpiteiden arvioinnissa.

Euroopan unionin pohjoisten alueiden painoarvo ja siihen kohdistuva säätely

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan, seutujen ja kuntien etujen ajaminen ylimaakunnallisissa ja kansallisissa sekä Pohjoismaisissa ja laajemmin kansainvälisissä foorumeissa nähdään erittäin tärkeänä asiana alueen

kilpailukyvyyn ja saavutettavuuden parantamisen sekä kansainvälisten investointien ja rahoituksen kanavoitumisen näkökulmasta.

Toivomme edunajamista sekä arvovalta- ja vaikuttavuusviestintää toteutettavan leveillä hartioilla, yhdessä alueen seutujen ja kuntien kanssa ja näkökulmat huomioiden.

Kuntien elinvoimaisuus ja uudistuminen

Strategisten kehittämistoimenpiteiden ja rahoituksen kohdistaminen kuntien elinvoimaa, veto- ja pitovoimaa sekä työvoiman houkuttelevuutta lisääviin toimenpiteisiin on avainasemassa koko maakunnan menestymisessä.

Yksinomaan maakuntakeskuksen menestyminen, kasvu ja elinvoimaisuus ei lämmitä sen ulkopuolisilla alueilla.

Maakuntatasoinen vaikuttaminen valtakunnallisesti ja aktiivinen edunajamistyö muiden muassa kuntatalouteen ja valtionosuusjärjestelmään liittyvissä ja muissa uudistuksissa on elintärkeää tasapainoisen kuntatalouden ja elinvoimaisten alueiden mahdollistamiseksi. Uudistuksiin liittyen on tehtävä aluetalousvaikutusten kokonaisvaltaista tarkastelua ja arviointia sekä käyttää tuloksia perusteina maakunnan ja kuntien etujen ajamistyössä sekä annettavissa lausunnoissa ja vaikuttavuusviestinnässä.

Tulevaisuuden rakentaja ja tiedolla johtaja

Tulevaisuustyön tekemiseen liittyy vahvasti puhtaan siirtymän, energiatuotannon, teknologisen kehityksen ja niihin liittyvien mahdollisuuksien ymmärtäminen yhdistettynä eri alueiden maantieteellisiin sekä yritys- ja elinkeinoelämän vahvuuksiin.

Pohjois-Pohjanmaan liitolla on merkittävä rooli kuntien ja seutujen osallistamisessa, paikallistason näkökulmien ja tavoitteiden kokoajana ja kiteyttäjänä sekä tulevaisuus- ja tilannekuvien muodostamisessa ja edelleen tiedon jakamisessa ja välittämisessä. Maakunnallisia, seudullisia ja kuntakohtaisia tilannekuvia tulee hyödyntää aktiivisessa kansallisen ja kansainvälisen tason edunajamisessa ja vaikuttavuusviestinnässä. Niiden avulla mahdollistetaan myös alueellisten ja sektorikohtaisten kehittämistoimenpiteiden toteuttaminen ja siten koko maakunnan kehittyminen.

Innostuneiden osaajien yhteisö

Henkilöstön työhyvinvointi sekä tulevaisuuden asiantuntijuutta tukevat työ- ja toimintatavat ovat merkittävässä asemassa organisaation onnistumisessa, toimenpiteiden toteuttamisessa ja strategisten tavoitteiden saavuttamisessa sekä tarjottavien palvelujen laadussa.

Työhyvinvointi, organisaatiokulttuurin kehittäminen, työssä jaksaminen ja ajankäytön hallinta sekä niiden kehittäminen nousevat voimakkaasti esille erilaisissa kyselyissä ja barometreissa. Valitun strategisen linjauksen tavoitteita ja niihin liittyviä toimenpiteitä on mahdollista laajentaa ja ulottaa myös kuntaorganisaatioihin ja maakunnassa toimiviin yrityksiin esimerkiksi kehittämishankkeiden toteuttamisen muodossa.

4. Toiminta- ja tavoitteet

Maakuntajohtajan toimintayksikkö

Toimintayksikön tehtäviin toivotaan sisällytettävän myös kunnille tärkeiden suunnitteilla, valmistelussa ja lupaprosessien eri vaiheissa olevien hankkeiden eteenpäin viemistä edistävien arvovaltapalvelujen tarjoaminen.

Tämän lisäksi arvovalta- ja vaikuttavuusviestintä tulee sisällyttää osaksi maakuntaliiton viestintästrategiaa.

Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

Kuntien sekä kunnallisten ja seutukunnallisten kehittämistoimijoiden rooli aktiivisena alue- ja elinvoiman kehittäjänä ja kehitysedellytysten luojana on merkittävä. Eri rahoitusvälineistä kanavoitavien hankerahoitusten kohdistaminen kunta- ja aluelähtöisiin seutujen elinvoimaa ja yritysten toimintaedellytyksiä parantaviin hankkeisiin ja toimenpiteisiin on niiden kokonaisrahoituksen toteutumisen näkökulmasta välttämätöntä.

Kehittämistä välineinä tulevat tulevaisuudessa olemaan aikaisempaa enemmän ylimaakunnallisesti ja suoraan kansainvälisesti rahoitetut hankkeet. Kv-rahoitteisten hankkeiden lisäämiseksi ja mahdollistamiseksi toivomme maakuntaliitolta aktiivista roolia potentiaalisten hanketoimijoiden ja -kumppaneiden tunnistamiseksi sekä niiden välisen yhteistyön lisäämiseksi. Maakuntaliitto puolueettomana toimijana on näkemysemme mukaan oikea taho myös yhdistämään olemassa olevia hankekumppani- ja toimijaverkostoja sekä tuomaan verkostot esille kaikkien toimijoiden hyödynnettäväksi.

Mainittakoon, että Raahen seudun kehitys ja Raahen seutukunta alueena on valmis elinvoimaa, veto- ja pitovoimaa sekä yritystoimintaa vahvistavien ja kilpailukykyä lisäävien pilottien kokeilualustaksi ja -alueeksi.

Maakunnan suunnittelu ja osaaminen

Aluesuunnittelutehtävien kolme osa-aluetta – maakuntaohjelma, maakuntakaava ja tulevaisuus muodostavat toisiansa täydentävän kokonaisuuden. Maakunnan ja eri seutujen kilpailukykyyn kehittymisen ja resurssien mahdollisimman tehokkaan allokoimisen näkökulmasta aluesuunnittelun tulee olla tulevaisuusorientoitunutta ja ennakoivaa, mutta samaan aikaan mahdollistavaa ja muutosjoustavaa sekä alueiden tarpeet huomioivaa.

Toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin reagoinnin tulee olla nopeaa ja samalla tarvitaan myös valmiutta sekä resursseja nopeiden kokeilujen toteuttamiseen.

5. Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025–2027

Vuoden 2025 talousarvion ja tulevien vuosien talousarvioiden osalta edellytämme ennakoitavuutta ja käytettävissä olevien resurssien kokonaistaloudellisesti tehokasta käyttöä.

Maakuntaliiton henkilöstömäärä on ollut laskusuunnassa ja suunnittelukaudella eläkeikään on yltämässä useampi henkilö, joten aktiivisten työntekijöiden työtehtävien määrää ja työssäjaksamista sekä organisaation toimintaprosesseja on tarpeen tarkastella säännöllisesti ja tarvittaessa hankkia lisäresursseja.

Toimenpiteet

Esiin tuodut asiat on monin osin otettu huomioon strategissa suunnittelussa sekä edunvalvonnassa ja viestinnän suunnittelussa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto näkee, että tavoitteet ovat linjassa Pohjois-Pohjanmaan liiton edunvalvonnan ja aluekehittämisen tavoitteiden kanssa.

Siikajoen kunta

Siikajoen kunta toteaa talous- ja toimintasuunnitelmaluonnoksen sisällön ja tavoitteiden olevan saavutettavia ja vahvistavan koko maakuntaa toteutuessaan. Kunnanhallitus merkitsee Pohjois-Pohjanmaan liiton talous- ja toimintasuunnitelman 2025–2027 ja talousarvion 2025 tiedoksi.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto merkitsee lausunnon tiedoksi.

Taivalkosken kunta

Pohjois-Pohjanmaan maakuntajohtajan katsauksessa on todettu, että riippuvuutta Venäjältä ja Kiinasta vähennetään investoimalla uusiutuvaan ja puhtaaseen energiaan sekä vihreään siirtymään ja energiantensiiviseen teollisuuteen. Kuitenkin käynnissä oleva ilmastovaihe- ja maakuntakaava osaltaan estää etenkin Koillismaan alueella puhtaaseen energiaan liittyvät investoinnit. Maakuntajohtaja toteaa katsauksessaan, että kaiken keskiössä on osallistaminen ja tiivis vuoropuhelu sidosryhmien kanssa, silti Taivalkosken kunnalla on tunne, että lausunnoilla ja eri tilaisuuksiin osallistumisella ei juurikaan saada muutoksia aikaan. Pohjois-Pohjanmaan liitolta odotetaan tasapuolisempaa edunvalvontaa.

Taivalkosken kunnan antamat lausunnot energia- ja ilmastovaihe- ja maakuntakaavaan tulee ottaa huomioon suunnittelussa. Tällä hetkellä energia- ja ilmastovaihe- ja maakuntakaavan ehdotukset eivät tue maakunnan tai Taivalkosken kunnan tavoitteita ja kasvua. Taivalkosken kunta on huolissaan myös koko Koillismaan alueen kehityksestä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on toteuttanut vuosina 2023–2024 TE2024-hanketta yhdessä TE-hallinnon, kuntaliiton, kuntien ja hyvinvointialueen kanssa. Hanke on ollut hyvä ja tulevaisuudessa vastaaviin hankkeisiin kannattaa panostaa. Osaavan työvoiman saatavuus ja kansainvälisten osaajien saaminen ja jääminen alueelle ovat jokaisen kunnan haasteita, johon liitolta odotetaan toimenpiteitä ja hankkeita. Taivalkoskella toisen asteen koulutuksen säilyttäminen on tärkeää. Toivottavaa on, että tavoitteissa ymmärretään jo olemassa olevien koulutusten säilyttäminen ja liitto myös rahoituksellisesti tukisi alueille tärkeitä koulutuksia.

Suunnitelmassa todetaan, että maakunnan yritysten kilpailukyvyyn vahvistaminen tarkoittaa vahvaa panostusta TKI-toimintaan ja tuotekehitystyöhön. Liiton innovaatiotoiminnan vahvistaminen liittyy koko maakunnan korkeakoulujen tutkimustoimintaan, jota tulee tehdä yhdessä yritysten kanssa. Tärkeää on, että rahoitusta ohjattaisiin korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille, jotka tekevät toimintaa myös paikkakunnilla, jossa korkeakoulu tai tutkimuslaitos ei sijaitse. Tähän tulisi myös rahoituksellisesti kannustaa.

Pienissä kunnissa resurssit ovat vähäiset mitkä osaltaan heikentävät mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön. Liitolta odotetaan tukea tässä tehtävässä.

Liitto edistää valtakunnallisen runkoverkon, paikallisten verkkoyhtiöiden alueverkkojen sekä alueella sijaitsevien energiantuotantoalueiden sähkönsiirtoverkkojen kestävää toteutusta ja kehittämistä. Tämän edistäminen tulisi näkyä koko maakunnan alueella konkreettisesti suunnitelmissa. Kestävän tuulivoimarakentamisen edistäminen tulee olla koko maakunnan alueella huomioitava tavoite. Samoin sähkön runkoverkon mahdollistaminen koko maakunnan alueella.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että vihreän siirtymän ja puhtaan energian investoinnit erityisesti tuulivoiman osalta ohjaavat liiton edunvalvonnan tavoitteita sekä lainsäädännön ja toimintaympäristön mahdollistaessa on valmius edistää tavoitetta maankäytön suunnittelulle.

Liitto tukee alueita kansainvälisessä yhteistyössä yhdessä jäsenkuntien kanssa.

Tyrnävän kunta

Tyrnävän kunta toteaa, että vallitsevassa kuntataloustilanteessa on hyvä, että myös Pohjois-Pohjanmaan liiton talous- ja toimintasuunnitelma ohjaa liittoa osallistumaan osaltaan julkisen talouden tasapainottamistalkoisiin. Talous- ja toimintasuunnitelman sisältö sekä tavoitteet ovat relevantteja ja oikean suuntaisia. Kunnanhallitus merkitsee Pohjois-Pohjanmaan liiton talous- ja toimintasuunnitelman 2025–2027 ja talousarvion 2025 tiedoksi.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto merkitsee lausunnon tiedoksi.

Vaalan kunta

Luonnoksen strategiset tavoitteet ovat oikeaan osuvia. Vaalan kunta pitää tärkeänä maakunnan tasapuolista kehittämistä, niin ettei kehitystoimenpiteet painotu ainoastaan Ouluun tai Oulun seutukuntiin.

Maaseutumaisiin kuntiin tulee kohdentaa myös kehittämistoimenpiteitä. Esimerkiksi vihreän siirtymän hankkeet ovat pääosin muualla kuin kaupunkikehyskunnissa. On hienoa, että Pohjois-Pohjanmaan liiton talousarvioin tavoitteissa on nostettu esille esimerkiksi ”vihreän siirtymän edistäminen Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelman kautta”.

Liiton yhtenä keskeisenä tavoitteena on maakunnan elinvoiman kasvattaminen ennakoivalla maankäytön – ja merialuesuunnittelulla. Tähän liittyvä toimenpide on energia- ja ilmastomaakuntakaavan toteutuksen edistäminen. Vaalan kunta pitää tärkeänä, että maakuntakaava enemmänkin tukisi kuntien kaavoitusta ja elinvoiman kehittämistä kuin rajoittaisi sitä, jos lakisääteisiä rajoitteita ei muuten ole kaavoituksen suhteen olemassa.

Liikenteen sujuvuus ja teiden kunto on kunnille tärkeä asia myös elinkeinojen näkökulmasta. Vaalan kunta toivoo, että Valtatie 22 kunnossapitoa ja kehittämistä edistetään myös maakuntaliiton toimesta ja tavoitteena on saada Valtatie 22 Valtatie 6:ksi. Tie on myös huoltovarmuuden näkökulmasta keskeinen.

Koko ajan kriittisemmäksi menestystekijäksi nouseva osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen vaatii myös maakuntaliiton aktiivisia toimenpiteitä. Esimerkiksi vihreän siirtymän investoinnit tarvitsevat tulevaisuudessa sähkö- ja konetekniikan asiantuntijoita. Koulutusta tulisi ohjata siihen suuntaan, jossa on tai on lähitulevaisuudessa tulossa, maakunnallisesti koulutusvajetta.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa koko maakunnan kehittämisestä.

Vt 22 sisältyy liiton liikennejärjestelmän kehittämiseen.

Ylivieskan kaupunki

Ylivieskan kaupunginhallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa: Kunnissa eletään taloudellisesti erittäin haastavia aikoja, joten on tärkeää, että myös maakuntaliitto sopeuttaa toimintaansa. Ehdotetut strategiset tavoitteet ovat oikean suuntaisia ja kaupunginhallitus pitää hyvänä, että tavoitteiden toteutumista seurataan konkreettisilla mittareilla. Maakuntaliitolla on myös ja tulee olla rooli kuntien elinvoiman kehittämisessä. Maakuntaliiton tukea kaivataan kuntien edunvalvonnan tueksi ja tämän työn edellytyksenä on tiivis vuoropuhelu maakuntaliiton ja kuntien välillä, mitä työtä Pohjois-Pohjanmaan liitossa nyt tavoitteellisesti hoidetaan.

Toimenpiteet

Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy Ylivieskan kaupungin lausuntoon.

Maakuntahallitus

Strategiset tavoitteet

1. Pohjoinen porttina länteen
 - satamat otetaan huomioon liiton vaikuttamistyössä
 - meriyhteydet (saavutettavuus, raskas liikenne, hiilipäästöt)
 - liikenneyhteydet: kansallisten rahoitusten hyödyntäminen
 - ➔ huomioitu suunnitelmassa
2. Tulevaisuuden rakentaja ja tiedolla johtaja
 - ➔ Pohjois-Pohjanmaan liiton uudessa strategiassa määritellään tavoitteet uudelleen.
3. Maakuntien liittojen rooli aluehallinnossa
 - ➔ poistettu tavoitteista

Toiminta ja tavoitteet

4. Loppiaisvastaanotto: miten linjataan tulevaisuudessa?
 - ➔ vuonna 2026 Pohjois-Pohjanmaan liitto on alustavasti keskustellut Oulu 2026 kulttuuripääkaupungin avajaistapahtumaan osallistumisesta. Kustannusvaikutus loppiaisvastaanoton luokkaa. Asiasta tehtävä erillispäätös suunnitelmien tarkentuessa.
5. Elintarviketyöryhmälle lisäarvoa toimintaan verkostoitumisella (esim. Päijät-Häme, Etelä-Pohjanmaa)
 - ➔ Verkostoituminen on mahdollista vastualueen määrärahojen puitteissa.
6. Miten hyödynnetään tekoälyä, miten näkyy liiton toiminnassa?
 - ➔ Tekoälyä hyödynnetään tällä hetkellä erityisesti ennakkoinnissa. Tekoälysovelluksia on mahdollista ottaa käyttöön tarpeen mukaan.